

Dublje uvođenje u materiju: Sastavljanje kvalitetnih pitanja (zadataka) višestrukog izbora

Alfred Jean-Marie Borgonovo, MScEMP, CPA, CGA

6-7. novembar 2019, hotel Zira, Beograd, Srbija

Edukacija računovođa zasnovana na razvoju kompetencija i integrativnim studijama slučaja

STAR-CFR

Serbia Technical Assistance for
Reform of Corporate Financial Reporting

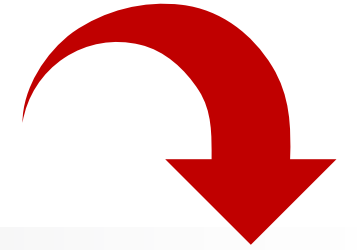

Republic of Serbia
Ministry of Finance

Schweizerische Eidgenossenschaft
Confédération suisse
Confederazione Svizzera
Confederaziun svizra

STAR-CFR is financed from the Swiss State
Secretariat for Economic Affairs under the Swiss
Enlargement Contribution.

Pitanja višestrukog izbora se često koriste u procenama računovodstvene edukacije, ali se često dešava da pitanja nisu dobro sastavljena.

Svrha ove sesije je:

- » pokaže šta čini kvalitetno pitanje višestrukog izbora, i
- » istraži kako koristiti pitanja višestrukog izbora u procenama (ili kako ih ne treba koristiti).

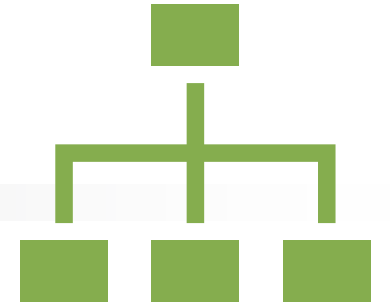
Ciljevi učenja za ovu sesiju

Na osnovu ove sesije trebalo bi da možete da:

- » objasnite prednosti i izazove korišćenja pitanja višestrukog izbora u procenama;
- » prikažete karakteristike kvaliteta procene koje su povezane sa pitanjima višestrukog izbora;
- » objasnite tehnike za sastavljanje kvalitetnih pitanja višestrukog izbora i način na koji se kvalitet može meriti;
- » upoređujete različite formate pitanja višestrukog izbora;
- » procenjujete nivo stručnosti i kvalitet;
- » formulišete kvalitetna pitanja višestrukog izbora koja se mogu koristiti u procenama;

Struktura ove sesije

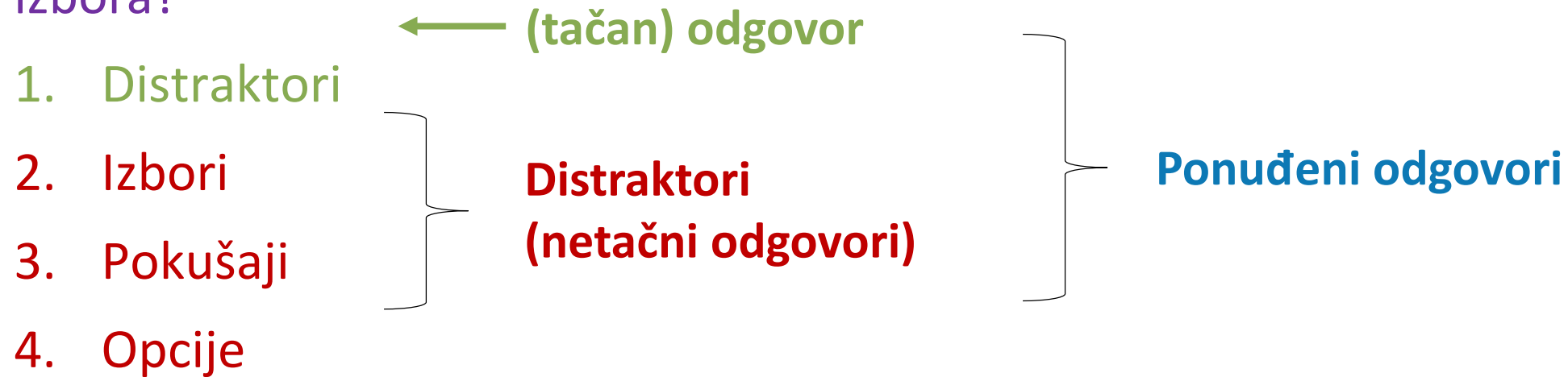
- I. Ciljevi pitanja višestrukog izbora
- II. Sastavljanje kvalitetnih pitanja višestrukog izbora
- III. Varijacije u pogledu formata, nivoa i vrste kompetencija
- IV. Praktične aktivnosti

I. Ciljevi pitanja višestrukog izbora

Arhitektura pitanja višestrukog izbora

Kako nazivamo netačne (ponuđene) odgovore u pitanjima višestrukog izbora?

Prednosti i nedostaci pitanja višestrukog izbora

Prednosti i nedostaci pitanja višestrukog izbora

Prednosti:

- » Relativno su laka za sastavljanje (zavisno od materijala)
- » Ručno ocenjivanje je jednostavno
- » Mogu se koristiti za kompjutersko testiranje
- » Mogu se primeniti na širok spektar tema u kratkom vremenu
- » Format je fleksibilan

Pitanja višestrukog izbora su efikasna i ekonomična; doprinose pouzdanosti i širini ispita.

Prednosti i nedostaci pitanja višestrukog izbora

Nedostaci:

- » Mogućnost slučajnog pogađanja
- » “Sve ili ništa (tačan odgovor mora biti potpuno tačan)” – nije moguće dobiti manje bodova za objašnjenja
- » Može biti teško pronaći dovoljno uverljive distraktore
- » Teže se vrši testiranje viših kognitivnih nivoa (taj tip pitanja traži više vremena za sastavljanje)
- » Često su loše sastavljena

Zbog toga njihovo sastavljanje traži posvećenost i znanje.

Kako se definiše kvalitet na osnovu pitanja višestrukog izbora?

Glavne karakteristike kvaliteta procene

Međunarodni standard edukacije 6:

Aktivnosti procene treba da budu osmišljene tako da procena bude dovoljno (stav 9):

- » Pouzdana
- » Valjana
- » Pravična
- » Transparentna
- » Dovoljna

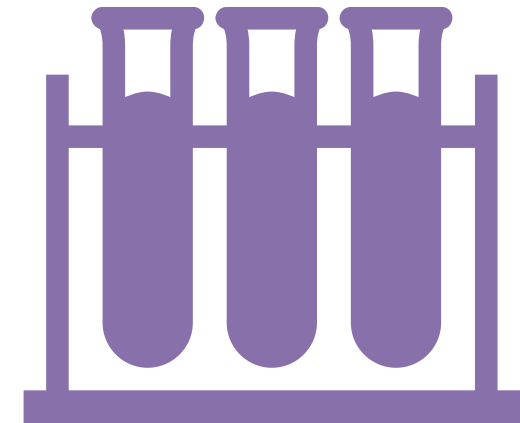
Glavne karakteristike kvaliteta procene

Pouzdanost

» Procena stvara trajno iste rezultate, pod uslovom da su okolnosti ostale iste

Kod pitanja višestrukog izbora, neophodno je sledeće:

- » Kompetentni sastavljači i pregledači
- » Jasan, nedvosmislen jezik
- » Jedan tačan (ili nesporno najbolji) odgovor.

Glavne karakteristike kvaliteta procene

Valjanost

- » Ispituje se samo ono što je cilj testiranja (npr., kompetencije mladog ili budućeg profesionalnog računovođe).

Prilikom sastavljanja pitanja višestrukog izbora:

- » Pitanja su relevantna i realna
- » Poštuju se ograničenja koja su imanentna pitanjima višestrukog izbora kao formatu koji se koristi za procenu.

Glavne karakteristike kvaliteta procene

Pravičnost

» Procena je objektivna i nepristrasna

Kod pitanja višestrukog izbora, neophodno je:

- » Izbegavati žargon osim ako je takvo izražavanje integralni deo predmeta
- » Izbegavati sleng ili kolokvijalni jezik
- » Proveravati nepristrasnost

Glavne karakteristike kvaliteta procene

Transparentnost

- » Javnosti učiniti dostupnim informacije o proceni, kao što su: oblasti kompetentnosti koja će se ocenjivati, očekivanja u pogledu stručnosti i vreme predviđeno za testiranje

Kod pitanja višestrukog izbora, potrebno je:

- » Dostaviti jasna uputstva i informacije o vremenu za rešavanje testa
- » Obelodaniti šemu bodovanja (npr. da li se sankcionišu pogrešni odgovori?)
- » Specifikacije u vezi sa stepenom važnosti (npr., osnovni plan)
- » Uzorke /pitanja za vežbanje

Glavne karakteristike kvaliteta procene

Dovoljnost

» Procena:

- (a) balans dubine i širine, znanja i primene, i
- (b) kombinacija materijala iz različitih oblasti u različitim situacijama i kontekstima.

Kod pitanja višestrukog izbora, potrebno je:

- » Obuhvatiti širok opseg sadržaja
- » Sastaviti pitanja kojima se testiraju viši kognitivni nivoi i netehničke kompetencije
- » Prepoznati kada je potrebno koristiti druge formate pitanja

Glavne karakteristike kvaliteta procene

Kada su dobro sastavljena, pitanja višestrukog izbora mogu da podignu nivo ispita u pogledu:

- » Pouzdanosti – ne daju prevelik značaj pojedinačnoj temi i nude više alternativa za bodovanje
- » Dovoljnost – mogu efikasno da zahvate širok opseg sadržaja i “popune praznine”

II. Sastavljanje kvalitetnih pitanja višestrukog izbora

Tehnike za sastavljanje kvalitetnih pitanja višestrukog izbora

Tehnike za sastavljanje kvalitetnih pitanja višestrukog izbora

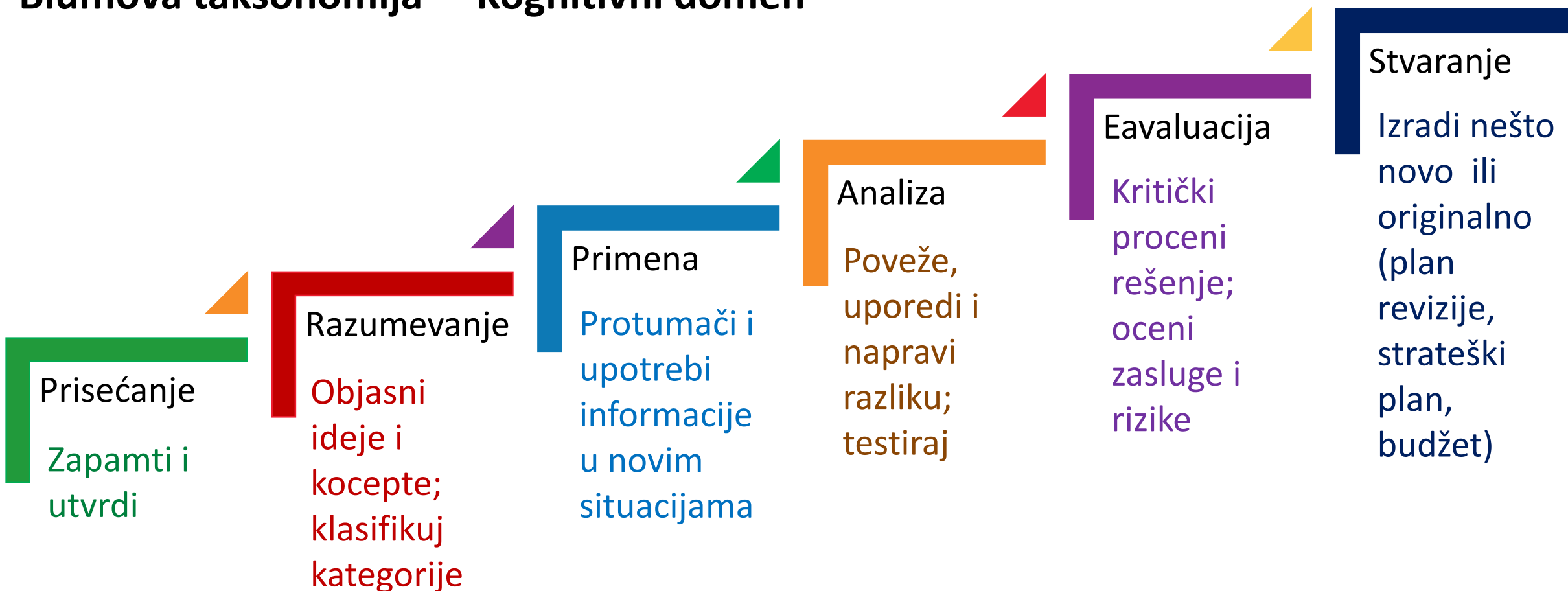
Počnite od ciljeva koje želite da postignete:

- » Odredite ciljanu kompetenciju/ishod učenja/temu
- » Odredite očekivani nivo kognitivnih sposobnosti (Blum)/nivo stručnosti
- » Sastavite pitanje imajući ovo na umu
- » Ocenjivači treba da potvrde da su ciljevi postignuti

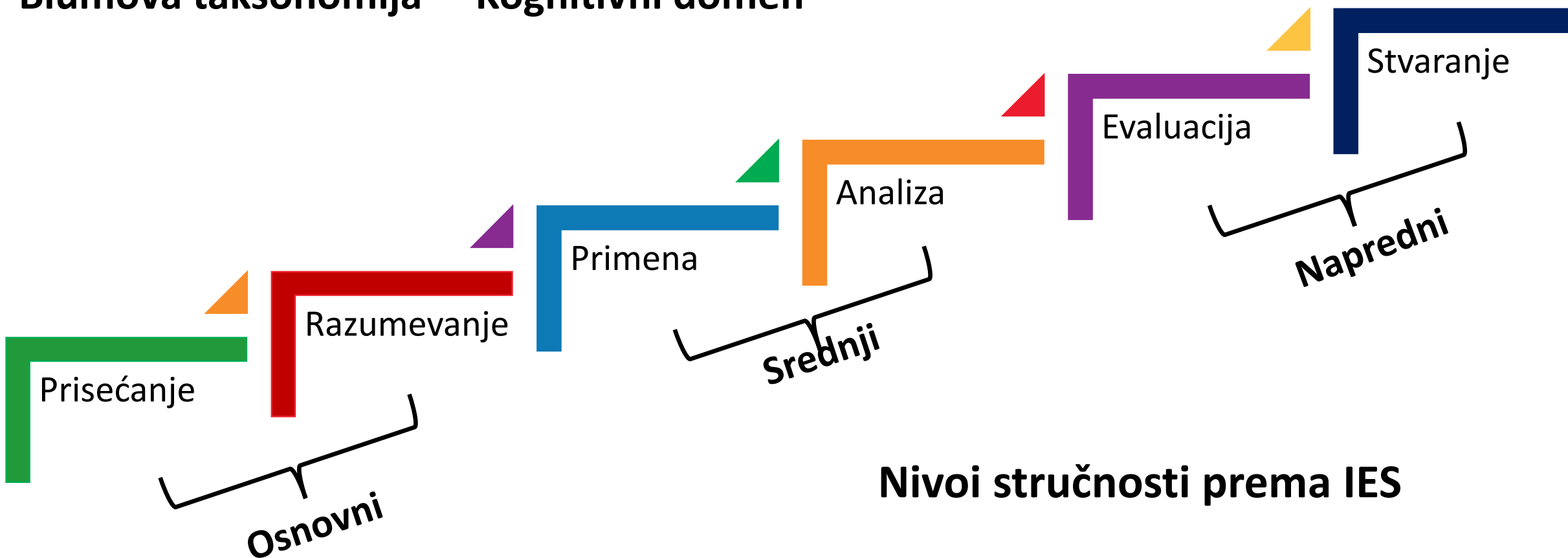
Kognitivni nivoi

Blumova taksonomija – Kognitivni domen

Kognitivni nivoi/ nivoi stručnosti

Blumova taksonomija – Kognitivni domen

Tehnike za sastavljanje kvalitetnih pitanja višestrukog izbora

Prilikom sastavljanja uvodnog dela:

- » Izbegavajte dvosmislene formulacije
- » Nemojte kopirati sadržaj iz materijala za obuku – to podstiče mehaničko memorisanje.
- » Budite koncizni, osim ako koristite scenario.
- » Izbegavajte irelevantne informacije, osim ako testirate sposobnost razlikovanja relevantnog od irelevantnog.

... nastavak

Tehnike za sastavljanje kvalitetnih pitanja višestrukog izbora

Prilikom sastavljanja pitanja:

- » Postavite kontekst ili ulogu (“Vi ste revizor...”) ili perspektivu (“Iz perspektive akcionara...”)
- » Nemojte “podučavati” studente uključivanjem u pitanje definicija ili objašnjenja koje bi trebali da znaju. (“Opšti racio likvidnosti pokazuje koliko je kompanija likvidna. Za koji od sledećih...”)

Tehnike za sastavljanje kvalitetnih pitanja višestrukog izbora

Prilikom sastavljanja ponuđenih odgovora:

- » Izbegavajte dvosmislene formulacije
- » Izbegavajte dvostruke negacije, osim ako se ne testira sposobnost njihove primene
- » Poređajte ih paralelno
- » Odgovori su ujednačene dužine
- » Navedite najmanje 4 ponuđena odgovora kako bi se smanjila mogućnost slučajnog pogađanja
- » Sadržaji ponuđenih odgovora se međusobno ne isključuju i ne preklapaju.

Tehnike za sastavljanje kvalitetnih pitanja višestrukog izbora

Za sastavljanje efikasnih i uverljivih distraktora:

- » Izbegavajte jezičke izraze apsolutnog značenja (“uvek”, “nikad”) – koje obično nije teško isključiti. Umesto toga, koristite izraze “često”, “obično”, i sl.
- » Nemojte birati distraktore koji su slični tačnom odgovoru da ne zbunjuju kompetentnog kandidata
- » Bazirajte ih na uobičajenim studentskim greškama i zabudama
- » Uključite izjave koje su istinite, ali nisu relevantne za postavljeno pitanje
- » Poređajte ih prema logičnom redosledu (npr. abecedni red, prema veličini, novčanoj vrednosti, itd.)

Tehnike za sastavljanje kvalitetnih pitanja višestrukog izbora

U nizu pitanja:

- » Planirajte niz imajući na umu kompetencije/ishode učenja/teme koje želite da obuhvatite
- » Ravnomerno rasporedite tačne odgovore
- » Izbegavajte zadatke u kojima jedno pitanje sadrži odgovor na drugo pitanje
- » Odlučite (i naznačite) da li će se pogrešni odgovori kažnjavati negativnim bodovima (ova mogućnost se više ne koristi jer je utvrđeno da smanjuje pouzdanost testa).

Merenje kvaliteta primenom psihometrijske analize

Merenje kvaliteta primenom psihometrijske analize

Koeficijent diskriminativnosti pitanja:

- » Računa se kao korelacija između rezultata pojedinačnog pitanja (tačno ili netačno) i ukupnog rezultata testa.
- » **Pitanja sa visokim koeficijentom diskriminativnosti:** studenti koji su bili uspešni na testu (“dobri” kandidati) su tačno odgovorili na konkretno pitanje, a oni koji su bili loši na testu (“slabiji” kandidati) dali su pogrešan odgovor
- » **Pitanja sa negativnim koeficijentom diskriminativnosti:** studenti koji su bili uspešni na testu (“dobri” kandidati) su dali pogrešan odgovor na konkretno pitanje, a oni koji su bili loši na testu (“slabiji” kandidati) su tačno odgovorili
- » **Pitanja sa niskim koeficijentom diskriminativnosti:** ne postoji direktna korelacija između toga kako su “dobri” kandidati odgovorili na konkretno pitanje

Merenje kvaliteta primenom psihometrijske analize

Analiza distraktora:

- » Analiza procenta kandidata koji su zaokružili netačan odgovor
- » Može se koristiti za detektovanje grešaka u ponuđenim odgovorima (ako se za neki distraktor na primer pokaže da je bio atraktivniji od “tačnog” odgovora).
- » Otkriva distraktore koji nisu uverljivi (npr. lako se isključuju i niko ih nije zaokružio, čak ni kandidati koji su loše uradili test).

Merenje kvaliteta primenom psihometrijske analize

Primena psihometrijske analize:

- » Pitanja se mogu testirati pre ispita ili na ispitu.
- » Pitanja koja nisu dovoljno efikasna u pogledu diskriminativnosti moraju se popraviti pre testiranja, ili ih ne treba uzimati u obzir ako su već upotrebljena
- » Problematične distraktore treba popraviti ili zameniti
- » Psihometrijska analiza je posebno važna za testove/ispite koji imaju važne posledice po kandidate i/ili testove sa grupisanim pitanjima
- » Različiti psihometrijski testovi se mogu koristiti za naprednu analizu

III. Varijacije u pogledu formata, nivoa i tipa kompetencija

Varijacije u pogledu formata

Varijacije u pogledu formata

Format tipa “full question” :

Prilikom unošenja poslovnih događaja u dnevnik knjiženja, knjigovođa je na strani dugovanja evidentirao 500 dolara za nabavku sredstava plaćenih u gotovini, ali je propustio da evidentira zaduženje od 500 dolara (*credit-to-cash*). Koja od sledećih tvrdnji je istinita kada govorimo o efektima ove greške na probni bilans?

1. U koloni probnog bilansa potražuje bilo bi 1.000 dolara više nego u koloni duguje
2. U koloni probnog bilansa potražuje bilo bi 500 dolara više nego u koloni duguje
3. U koloni probnog bilansa duguje bilo bi 1.000 dolara više nego u koloni potražuje
4. U koloni probnog bilansa duguje bilo bi 500 dolara više nego u koloni potražuje

Varijacije u pogledu formata

Format tipa “scenario”:

Kompanija Theatre Co. je u živo pozorište. Svakog leta, kompanija prodaje sezonske karte (propusnica) po ceni od 200 dolara, čiji kupci mogu da odgledaju pet živih pozorišnih predstava svake godine. Prva predstava se izvodi u oktobru, a poslednja u martu. Kompanija priznaje 20% prihoda od prodaje sezonskih karata svaki put kada se predstava izvede. Konto neostvarenih prihoda od prodaje sezonskih karata je ovako izgledao na dan 31. decembra 20X4. godine:

Neostvareni prihodi od prodaje sezonskih karata	
Duguje	Potražuje
	52.000 stanje 1. januara 20X4. godine
140.000	136.000

Koja od sledećih vrednosti je jednaka iznosu prodatih sezonskih karata u 20X4. godini?

- a) \$136,000   b) \$140,000   c) \$188,000   d) \$192,000

Varijacije u pogledu formata

Format tipa “scenario”:

Kompanija Theatre Co. je živo pozorište. Svakog leta, kompanija prodaje sezonske karte (propusnica) po ceni od 200 dolara čiji kupci mogu da odgledaju pet živih pozorišnih predstava svake godine. Prva predstava se izvodi u oktobru, a poslednja u martu. Kompanija priznaje 1/5 prihoda od prodaje sezonskih karata svaki put kada se predstava izvede. Konto neostvarenih prihoda od prodaje sezonskih karata je ovako izgledao na dan 31. decembra 20X4. godine:

Neostvareni prihodi od prodaje sezonskih karata	
Debit	Credit
	52.000 stanje 1. januara 20X4. godine
140,000	136,000

Koja od sledećih vrednosti je jednaka prihodu koji je ostvaren od prodaje sezonskih karata u 20X4. godini?

a) \$48,000

b) \$52,000

c) \$56,000

d) \$88,000

Varijacije u pogledu formata

Format tipa: “dopuni rečenicu”:

Projekcija se najbolje može opisati kao dokument koji

- a) se zasniva na proceni revizora o najverovatnijim budućim ekonomskim uslovima
- b) opisuje niz mogućih budućih ekonomskih uslova
- c) opisuje moguće buduće scenarije koji su usklađeni sa svrhom za koju će informacije biti korišćene
- d) se zasniva na proceni rukovodstva o najverovatnijim budućim ekonomskim uslovima

Varijacije u pogledu formata

Format tipa: “nije” ili “najmanje”:

Koja od sledećih opcija *ne ukazuje* na merljivo/opipljivo poboljšanje koje donosi novi informacijski sistem?

- a) Povećana produktivnost
- b) Poboljšano zadovoljstvo korisnika
- c) Smanjeni troškovi za postrojenja
- d) Smanjena stopa rasta troškova

Varijacije u pogledu formata

Format tipa: “nije” ili “najmanje”:

Koja od sledećih opcija *najmanje verovatno* može biti faktor koji povećava rizik od pogrešnog prikazivanja u finansijskim izveštajima malih preduzeća?

- a) Neiskusni zaposleni koji prave greške prilikom evidentiranja transakcija
- b) Računovodstvene politike birane isključivo na osnovu uticaja koji imaju na poreske obaveze
- c) Značajna zabrinutost rukovodstva zbog ostvariva ciljeva kao osnova zarade i očekivanja analitičara
- d) Ekonomska zavisnost od velikih kupaca ili dobavljača

Varijacije u pogledu formata

Format tipa: “nije” ili “najmanje”:

Razmišljate o pokretanju biznisa i procenjujete različite opcije, posebno da li da otvorite firmu sami ili sa prijateljem. Verujete da će biti potrebo nekoliko godina da firma postane profitabilna. Zbog toga planirate da nastavite da radite na svom redovnom poslu, a skraćeno da radite u novoj firmi, a vaš prijatelj bi preuzeo glavnu ulogu u razvijanju novog biznisa. Na osnovu ovih podataka i imajući u vidu poreske implikacije koji od sledećih oblika privrednih delatnosti ćete *najmanje verovatno* razmatrati?

- a) Samostalni preduzetnik
- b) Društvo s ograničenom odgovornošću
- c) Zajedničko ulaganje
- d) Ortačko društvo

Varijacije u pogledu formata

Kompleksna pitanja višestrukih izbora:

Aktivnosti interne revizije doprinose poboljšanju procesa upravljanja organizacijom, vršenjem procene procesa kojima se:

- I. Promoviše etika i vrednosti
- II. Obezbeđuje efikasno upravljanje učinkom i odgovornost
- III. Obezbeđuju informacije o sistemu kontrola i rizicima
- IV. Vršiti koordinacija aktivnosti između: eksterne revizije, interne revizije i rukovodstva organizacije

- a. samo I
- b. samo IV
- c. samo II i III
- d. I, II, III i IV.

Varijacije u pogledu formata

Format tipa: “sve navedeno” ili “ništa od navedenog”:

Koja od navedenih tvrdnji ukazuje na moguću proneveru u sektoru za marketing?

- a) Ne postoji dokumentacija za veliki iznos sredstava koja su plaćena novom dobavljaču.
- b) Utisak je da rukovodilac sektora živi iznad svojih mogućnosti, odnosno da njegov životi stil ne odgovara primanjima rukovodioca sektora za marketing.
- c) Kontrolno okruženje se najbolje može opisati kao “veoma slabo.” Međutim, rukovodstvo opravdava ovakav stav, jer je po njihovom uverenju takvo okruženje potrebno radi kreativnosti.
- d) Sve navedeno.

**Testiranje različnih nivoa
kognitivnih sposobnosti/nivoa
stručnosti**

Testiranje različitih kognitivnih nivoa/nivoa stručnosti

Koji nivo kognitivnih sposobnosti (Blum) i nivo stručnosti testira ovo pitanje?

Koje od sledećih tvrdnji menadžment najčešće daje u pogledu salda pojedinih računa i odgovarajućih obelodanjivanja na kraju perioda ?

- a) Prava i obaveze; tačnost, vrednovanje i alokacija; kompletност; usklađenost; prezentacija i obelodanjivanje
- b) Postojanje; kompletost; prava i obaveze; tačnost, vrednovanje i alokacija; klasifikacija; prezentacija
- c) Dešavanje; kompletnost; vlasništvo; tačnost; nezavisnost; razgraničenje
- d) Vlasništvo; vrednovanje i alokacija; kompletnost; usklađenost; prezentacija i obelodanjivanje

Testiranje različitih kognitivnih nivoa/nivoa stručnosti

Koji nivo kognitivnih sposobnosti (Blum) i nivo stručnosti testira ovo pitanje?

Revizor vrši pregled stare liste računa sa potraživanja klijenta revizije. Koje od sledećih tvrdnji su *najčešće* povezane sa prikupljanjem revizijskih dokaza?

- a) Vrednovanje
- b) Kompletnost
- c) Prezentacija
- d) Postojanje

Testiranje različitih kognitivnih nivoa/nivoa stručnosti

Koji nivo kognitivnih sposobnosti (Blum) i nivo stručnosti testira ovo pitanje?

Planirate da izvršite reviziju kod kompanije XYZ. Koje od sledećih tvrdnji ćete *najverovatnije* testirati?

- a) Postojanje i vrednovanje - zalihe
- b) Prezentacija i kompletnost - potraživanja
- c) Postojanje i obelodanjivanje - dugovanja
- d) Kompletnost i vrednovanje - nekretnine, postrojenja i oprema

Testiranje različitih kognitivnih nivoa/nivoa stručnosti

Koji nivo kognitivnih sposobnosti (Blum) i nivo stručnosti testira ovo pitanje?

Vršite reviziju kod male porodične firme koja nema dugova i nema potrebu za dodatnim investitorima. Koja od sledećih procedura revizije bi bila *najkorisnija* za reviziju prihoda u ovom slučaju?

- a) Provera potraživanja kako bi potvrdili iznose potraživanja evidentiranih u pomoćnoj knjizi kupaca.
- b) Ispitivanje računa potraživanja u pomoćnoj knjizi kupaca radi otkrivanja neuobičajenih iznosa koji se u tom slučaju prate do računa klijenta.
- c) Potvrđivanje iznosa prodaje evidentiranih u dnevniku knjiženja - dupli primerci faktura prodaje
- d) Praćenje uzorka otpremnih dokumenata kroz dnevnik knjiženja trgovca

Testiranje netehničkih kompetencija

Testiranje netehničkih kompetencija

- » Potrebno je znati da je ispit kvalitetan samo kada se testira širok spektar tehničkih i netehničkih kompetencija.
- » Pitanja višestrukog izbora kojima se proveravaju netehničke kompetencije se teže izrađuju, ali se netehničke kompetencije mogu na različite načine uključiti (npr., etika, liderstvo, upravljanje promenom, i sl.).
- » Kod sastavljanja pitanja:
  - » Sastavljači moraju bitiiskusni i vešti u sastavljanju pitanja.
  - » Pitanja se moraju adekvatno pregledati (kako bi bili sigurni da je pitanje u osnovi nedvosmisleno, a samo jedan od ponuđenih odgovora tačan).

Testiranje netehničkih kompetencija

Liderstvo i upravljanje promenom:

Rukovodilac interne revizije u kompaniji planira da uvede promene koje neće naići na razumevanje među ostalim revizorima. Najbolji način da smanji otpor bio bi da rukovodilac interne revizije:

- a) Razvije potpuno nov pristup pre nego predstavi promene kolegama u sektoru interne revizije.
- b) Traži od generalnog direktora da odobri promene i obezbedi njegovo prisustvo na sastanku sa kolegama kada bude predstavljao promene.
- c) Izloži pred kolegama svoju ideju i uključi ih u razvoj promene.
- d) Obezbedi podršku za promenu među korisnicima usluga interne revizije u kompaniji.

Testiranje netehničkih kompetencija

Etika i profesionalizam:

Tokom revizijskog angažmana kod javnog društva čije su akcije uključene u trgovanje a tržištu, posumnjali ste da je jedan član višeg rukovodstva podmićivao zvaničnike stranih vlada. Koja od navedenih mera je *najprikladnija* u toj situaciji?

- a) Razmotriti pretpostavku savesti direktora kompanije.
- b) Obavestiti komisiju za reviziju ili ekvivalentno telo.
- c) Odmah se povući iz revizijskog angažmana.
- d) Obavestiti Komisiju za hartije od vrednosti o nezakonitoj radnji.

Testiranje netehničkih kompetencija

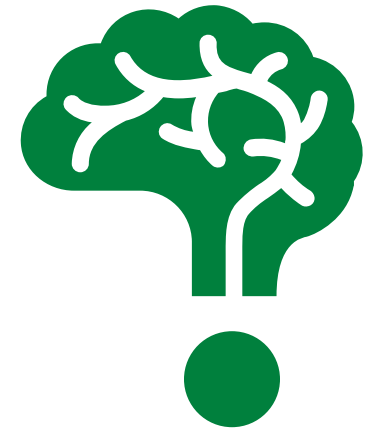
Tehnike razgovora:

U razgovoru sa zaposlenim osumnjičenim za prevaru, ispitivač treba da:

- a) Osigura prisustvo nadređenog osumnjičenom tokom razgovora.
- b) Zaključa vrata kako bi osigurao privatnost osumnjičenog .
- c) Obrati posebnu pažnju na izbor reči osumnjičenog.
- d) Pita osumnjičenog da li je učinio prevaru.

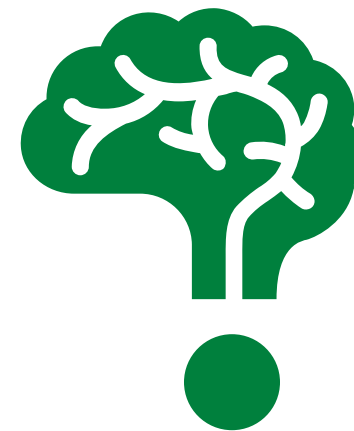

IV. Praktične aktivnosti

A. Kritičko sagledavanje pitanja višestrukog izbora

Aktivnost: kritičko sagledavanje pitanja višestrukog izbora

Za svako od navedenih pitanja:

- » Utvrdite da li spada u niži - (testiranje “prisećanje/razumevanje” Blumovih nivoa i “osnovnog” nivoa stručnosti) ili viši -nivo (testiranje Blumovog nivoa “primena” i “srednjeg” nivoa stručnosti)
- » Procenite pozitivne aspekte pitanja
- » Procenite negativne aspekte pitanja
- » Predložite moguća poboljšanja pitanja

Aktivnost: kritičko sagledavanje #1

Koje od navedenih zapažanja revizora **najverovatnije** ukazuje na postojanje slabosti kontrole nad zaštitom imovine?

- a) Odeljenje za usluge je na neadekvatnoj lokaciji i ne pruža adekvatne usluge drugim sektorima.
- b) Prilikom zapošljavanja na “osetljivim” pozicijama ne vrši se provera kandidata.
- c) Menadžeri nemaju pristup izveštajima u kojima se porede ukupna postignuća sa postignućima sličnih organizacija.
- d) Rukovodstvo nije preduzelo korektivne mere za rešavanje primedbi u vezi sa kontrolom zaliha koje je dao revizor u prethodnom periodu.

Source: Adapted from CIA Exam Practice Questions, Internal Audit Foundation, 2017

Aktivnost: kritičko sagledavanje #2

Tekuća sredstva sa kojima raspolaže kompanije iznose 200.000 dolara, dugoročna sredstva 800.000 dolara, tekuće obaveze 250.000 dolara i dugoročne obaveze 150.000 dolara. Koliki je ratio tekuće likvidnosti ove kompanije?

- a) 0.25 : 1
- b) 0.50 : 1
- c) 0.80 : 1
- d) 1.25 : 1

Aktivnost: kritičko sagledavanje #3

Programske pretnje (*programmed threats*) su vrsta bezbednosnih pretnji. Dobile su takav naziv zbog toga što računar napada maliciozni programski kod koji su razvili hakeri ili krekeri. Koji od ponuđenih odgovora ne spada u programske pretnje?

- a) Trojanski konj
- b) Virus
- c) Worm
- d) Distribuirani napad uskraćivanjem usluge

Adapted from: Hunton, Bryant, Bagranoff (2004), *IT Networks and Telecommunications Risks*, Wiley

Aktivnost: kritičko sagledavanje #4

Koji od navedenih razloga bi *najverovatnije* podržao uključivanje načela o stalnosti poslovanja (“going concern”) u godišnji i finansijski izveštaj maloprodajnog preduzeća?

- a) Neki od maloprodajnih objekata su zatvoreni zbog dugotrajnog štrajka. Rukovodstvo je u pregovorima.
- b) Neki od potencijalnih događaja u tekućoj godini mogu da izazovu značajne gubitke; međutim, u ovom trenutku nije poznat njihov intenzitet.
- c) Postoji značaja sumnja u sposobnost preduzeća da prikupi sredstva za nabavku zaliha za predstojeću prazničnu prodaju.
- d) Maloprodajna industrija u celini beleži ekonomski pad.

Aktivnost: kritičko sagledavanje #5

Vi ste korporativni blagajnik Axion Group, multinacionalne kompanije koja je usmerena na razvoj komercijalnih nekretnina. Ispitujete budžete kapitalni budžet za narednu godinu. Za nekoliko velikih projekata izračunata je neto sadašnja vrednosti. Koji od sledećih principa *nije* osnovni princip za izračunavanje neto sadašnje vrednosti?

- a) Odlučivanje se bazira na bruto novčanim tokovima.
- b) Novčani tokovi se baziraju na oportunitetnim troškovima.
- c) Novčani tokovi se analiziraju po odbitku poreza.
- d) Troškovi finansiranja se odražavaju u traženoj stopi povrata projekta.

Aktivnost: kritičko sagledavanje #6

X doo. i Y doo. su kompanije koje posluju u istoj industriji. Po svemu su identične osim što X koristi proporcionalni metod za obračun amortizacije (*straight-line depreciation*), dok Y koristi metod dvostruke procentne stope (*double-declining-balance depreciation*). U odnosu na Y, koja od sledećih izjava je tačna za X?

- a) X ima manju ukupnu aktivu.
- b) X ima veći trošak amortizacije.
- c) X ima manja osnovna sredstva.
- d) X ima istu ili veću ukupnu aktivu.

Aktivnost: kritičko sagledavanje #7

Koja od sledećih izjava *najbolje* opisuje pretnju nezavisnosti revizije zbog postojanja bliskog odnosa?

- a) Javlja se kada revizor vrši kontrolu na angažmanu kod klijenta.
- b) Javlja se kada revizor u svom mišljenju promovise klijenta ili njegov položaj .
- c) Javlja se kada je revizor naklonjen interesima klijenta.
- d) Javlja se kada revizor ima koristi od vlastitog udela u kompaniji (klijentu).

Aktivnost: kritičko sagledavanje #8

Na kraju godine, Gavin, licencirani ovlašćeni revizor (CPA), napustio je položaj finansijskog direktora u dobrotvornoj organizaciji kako bi obavljao samostalni posao. Nekoliko meseci kasnije, sreo se sa direktorom dobrotvorne organizacije na jednoj konferenciji. Tom prilikom, saznao je od direktora da je dobrotvorna organizacija ostala bez novčanih sredstava, ali da može da dobije novog donatora pod uslovom da revizor izda kvalifikovano mišljenje o najnovijim godišnjim finansijskim izveštajima organizacije. Koja od sledećih izjava je *istinita*?

- a) Gavin ne može da ponudi da on obavi reviziju.
- b) Gavin može da ponudi da on obavi reviziju, s tim da njegova naknada bude isplaćena kada dobrotvorna organizacija dobije novac od novog donatora.
- c) Gavin može da ponudi da on obavi reviziju, s tim da njegova naknada mora biti dovoljna da osigura kvalitetan rad.
- d) Gavin može da ponudi da on obavi reviziju bez naknade, s tim da mora da osigura kvalitetan rad.

Aktivnost: kritičko sagledavanje #9

Radna dokumentacija se koristi za potrebe provere kvaliteta rada revizije. Koji od sledećih zaključaka *nije* relevantan za radni dokument eksterne revizije kojim se dokumentuje testiranje procedura kontrole ?

- a) Na osnovu obavljenog rada, kontrola funkcioniše.
- b) Na osnovu obavljenog rada, kontrola je efikasna.
- c) Na osnovu obavljenog rada, moguće je osloniti se na kontrolu.
- d) Na osnovu obavljenog rada, kontrola je efektivna (delotvorna).

Aktivnost: kritičko sagledavanje #10

Značajna grupa akcionara javnog društva čije su akcije uključene u trgovanje na tržištu odlučila je da privatizuje društvo. Koji od sledećih je *najmanje verovatan* razlog zbog koga akcionari žele da privatizuju društvo?

- a) Lakši pristup finansiranju
- b) Manji rizik od neprijateljskog preuzimanja
- c) Manji su zahtevi za izveštavanjem
- d) Ništa od navedenog

Aktivnost: kritičko sagledavanje #11

Kompanija Adam Inc. razmatra mogućnost zatvaranja svog pogona North Division. Koja od sledećih izjava *nije* relevantna?

- a) Svi varijabilni troškovi proizvodnje
- b) “Izgubljena” bruto marža
- c) Troškovi čišćenja saniranja lokacije
- d) Plata direktora pogona koja se prenosi

Aktivnost: kritičko sagledavanje #12

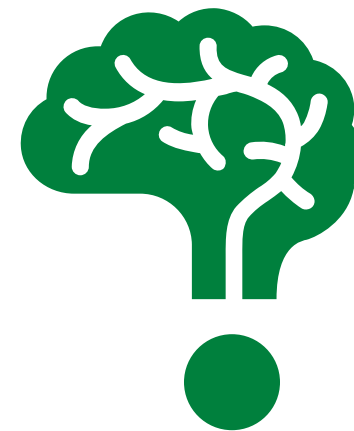

Operativni cilj koji se često bira za upravljanje neto obrtnim sredstvima (NWC) je smanjivanje ulaganja u neto obrtna sredstva, pod uslovom da su postojeća obrtna sredstva dovoljna da pokriju operativne potrebe firme. Koja od sledećih izjava *nije* primer tih potreba?

- a) Zalihe su dovoljne da ne prelaze maksimalno dozvoljenu verovatnoću odsustva zaliha
- b) Uslovi poslovanja su konkurentni u odnosu na konkurenciju na tržištu
- c) Ima dovoljno gotovine za olakšano poslovanje sa kupcima i dobavljačima
- d) Ima dovoljno gotovine da firma može da izbegne rizik od gotovinskog deficita

B. Sastavite svoja pitanja višestrukog izbora

Aktivnost: sastavite svoja pitanja višestrukog izbora

1. Izaberite partnera za vašim stolom
2. Sastavite jedno ili više pitanja višestrukog izbora o temi sa kojom ste upoznati vaš partner i vi
3. Razmenite pitanja sa vašim partnerom
4. Kritikujte međusobno pitanja i po potrebi dajte predloge za poboljšanja
5. Rezimirajte šta ste naučili

Hvala na pažnji!

Pitanja?